

2026-07-07
S2026/01484 (delvis)**Socialdepartementet**Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag till Socialstyrelsen att stödja implementeringen av nya reformer inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram och sprida information och vägledande material samt genomföra kunskapshöjande insatser för yrkesverksamma inom socialtjänsten med anledning av de nya bestämmelserna i propositionerna För barns rättigheter och trygghet – en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga (prop. 2025/26:294) och Förebyggande insatser inom socialtjänsten till skydd för barn och unga vid bristande medverkan (prop. 2025/26:295). Informationen, de vägledande materialen och de kunskapshöjande insatserna ska vara lättillgängliga, verksamhetsnära och praktiskt användbara. Socialstyrelsen ska även vid behov se över och anpassa sina befintliga föreskrifter, allmänna råd och kunskapsstöd utifrån de nya bestämmelserna.

Uppdraget omfattar dock inte den nya lagen om särskilda befogenheter för den statliga barn- och ungdomsvården som föreslås i propositionen För barns rättigheter och trygghet – en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga (prop. 2025/26:294).

Socialstyrelsen ska när uppdraget utförs inhämta information och synpunkter från relevanta myndigheter och aktörer såsom t.ex. Barnombudsmannen, Brottsförebyggande rådet, Inspektionen för vård och omsorg, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Polismyndigheten, Statens institutionsstyrelse, Sveriges Kommuner och Regioner och ett urval av kommuner.

Socialstyrelsen ska senast den 9 april 2027 och den 7 april 2028 lämna en muntlig delredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Socialstyrelsen ska senast den 19 januari 2029 lämna en slutredo-

visning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Redovisningarna av uppdraget ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

För uppdraget får Socialstyrelsen under 2026 använda högst 500 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2026 uppförda anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m., anslagsposten 4 Utvecklingsmedel.

Uppdraget ska genomsyras av ett barnrätts-, funktionshinders- och jämställdhetsperspektiv.

Skälen för regeringens beslut

Regeringen har under de senaste åren vidtagit flera åtgärder för att skyddet för barn och unga ska stärkas och svara mot den pågående samhällsutvecklingen. Stöd och skydd till barn och unga samt till barns vårdnadshavare i ett tidigt skede kan öka möjligheterna att vända en negativ utveckling. Socialtjänsten behöver i ännu större utsträckning vara en aktör som har möjlighet att vidta effektiva åtgärder både i ett tidigt skede för att förebygga en negativ utveckling och i ett senare skede när problemen har eskalerat. Det gäller inte minst mot bakgrund av att samhället står inför extraordinära utmaningar med ungdomsbrottslighet och barn som rekryteras allt tidigare in i organiserad brottslighet.

Regeringen genomför omfattande reformer inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård för att förebygga och förhindra att barn och unga far illa samt ytterligare stärka barnrättsperspektivet i lagstiftningen. Samtidigt ger regeringens reformer förutsättningar för föräldrar och vårdnadshavare att stärka sitt föräldraansvar och sin föräldraförmåga. Regeringen har den 30 juni 2026 beslutat dels propositionen För barns rättigheter och trygghet – en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga (prop. 2025/26:294), dels propositionen Förebyggande insatser inom socialtjänsten till skydd för barn och unga vid bristande medverkan (prop. 2025/26:295).

I propositionen För barns rättigheter och trygghet – en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga föreslås bl.a. att den nuvarande lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, förkortad LVU, ersätts av en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga. Rätten till offentligt biträde föreslås förtydligas och utökas. I den nya lagen om omhändertagande för vård av barn och unga föreslås även en ny grund om

omhändertagande för vård på grund av anknytning till familjehemmet. Det föreslås också bli möjligt att i vissa fall avvisa en vårdnadshavares begäran om att ett omhändertagande ska upphöra. Därutöver föreslås att förutsättningarna för vilka förhållanden i hemmet och vilka beteenden som kan utgöra grund för ett omhändertagande för vård ska justeras och kompletteras i vissa avseenden. Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

I propositionen Förebyggande insatser inom socialtjänsten till skydd för barn och unga vid bristande medverkan föreslås bl.a. en ny lag om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas. Socialnämnden föreslås genom den nya lagen få möjlighet att besluta om insatser till vårdnadshavare, barn och unga när insatserna inte kan ges på frivillig väg. Socialnämnden ska också få besluta om särskilda villkor för dem. Ett beslut om insatser till en vårdnadshavare ska få förenas med vite. Ett särskilt villkor för ett barn eller en ung person om att under vissa tider uppehålla sig i bostaden ska få förenas med elektronisk övervakning. Därutöver föreslås att socialnämnden ska hålla ett särskilt samtal med ett barn eller en ung person om det är första gången han eller hon är misstänkt för ett brott på vilket fängelse kan följa (allvarssamtal). Förslagen, utom de om elektronisk övervakning, föreslås träda i kraft den 2 januari 2027. Bestämmelserna om elektronisk övervakning föreslås träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

För att reformerna ska få fullt genomslag och tillämpas på ett rättssäkert och enhetligt sätt är det av stor vikt att yrkesverksamma inom socialtjänsten ges förutsättningar för och får stöd i att ta till sig information om vad de innebär. Mot denna bakgrund finns det behov av att ta fram och sprida information och vägledning om de nya reglerna. Under 2026 är framtagandet av information och vägledande material om de nya bestämmelserna prioriterat för att visst stöd ska finnas tillgängligt i och med ikraftträdandet av bestämmelserna.

Regeringen beräknar att 3 000 000 kronor kommer att avsättas för uppdraget för 2027 och 2 000 000 kronor för 2028, under förutsättning att riksdagen anvisat medel för det aktuella anslaget.

På regeringens vägnar

Jakob Forssmed

Sandra Rosenälv

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Justitiedepartementet/L2, INS, KRIM
Finansdepartementet/BA, K, SFÖ
Socialdepartementet/SAM, SL
Arbetsmarknadsdepartementet/JÄM
Barnombudsmannen
Brottsförebyggande rådet
Inspektionen för vård och omsorg
Kammarkollegiet
Myndigheten för delaktighet
Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd
Polismyndigheten
Riksdagens socialutskott
Statens institutionsstyrelse
Sveriges Kommuner och Regioner